

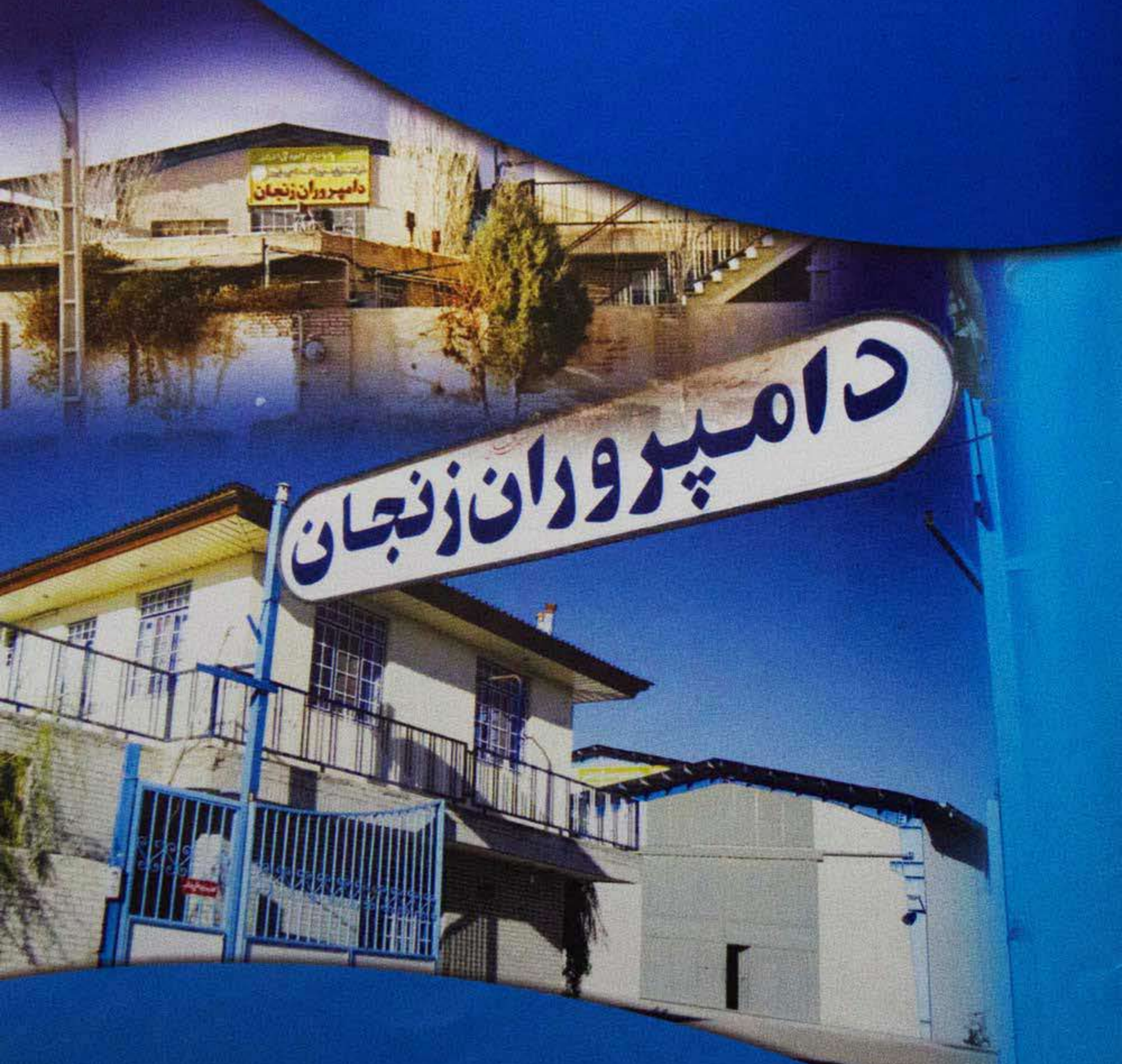

شرکت تولید خوراک دام و طیور

دماپرواران زنجان

نشریه آموزشی ترویجی
توصیه های علمی تغذیه دام

شرکت تولید خوراک دام و طیور دامپروران زنجان در راستای سیاستگذاری های کلان و دراز مدت جهاد کشاورزی در جهت بهبود اصول تغذیه دام و طیور در راستای خودکفائی کشور و اشتغال زائی با تأکیدات و پیگیری مستمر مسئولین جهاد کشاورزی استان زنجان باتوجه به عدم وجود کارخانه خوراک دام و طیور در سطح استان و

ایجاد زیرساخت های لازم جهت اجرائی نمودن سیاست های کلان صنعت دامپروری در سال ۸۴ با همکاری مسئولین وقت با خرید زمین در شهرک صنعتی شماره یک زنجان به لطف خداوند و توجهات ولی عصر (عج) با همت و اقدام جهاد گونه ظرف مدت ۵ ماه تأسیس گردید، و پس از اخذ مجوزهای لازم از سازمانهای صنایع و معادن ، جهاد کشاورزی و دامپزشکی ، با جذب پرسنل متخصص و نیروی انسانی لازم به تعداد ۱۸ نفر شروع به فعالیت نمود.

با توجه به دیدگاه و تفکرات صاحبان شرکت که خود را مدیون انقلاب اسلامی و خون شهدای گرانقدر دانسته اند ، لذا خدمت رسانی صادقانه به قشر زحمتکش بخش دامپروری را بر خود وظیفه دانسته و در همین راستا همکاری صادقانه و نزدیکی با متولیان امور دام و معاونت امور تولیدات دامی استان در طی سالیان فعالیت داشته است. در نتیجه ، این همکاری سبب سهم شدن این شرکت در پیشبرد اهداف نظام مقدس اسلامی در امر بهبود اصول تغذیه دام و طیور شده است که باعث گردید در تمامی بحرانهای اقتصادی در بخش دامپروری این استان آسیب کمتری از استانهای دیگر ببینند.

در راستای سیاستهای درازمدت شرکت در جهت خدمت به نظام مقدس اسلامی و فعالیت حدود ۱۰ ساله در استان و بررسی نقاط ضعف و قوت شرکت و استان در صنعت دامپروری و مشورت با متولیان امور دام بنابر این گردید طرح پابلوتی در سطح استان که بتواند ۸۰ درصد خدمات دامپروری را تجمیع نماید به عنوان مجتمع خدمات دامپروری که خدمات ذیل را ارائه نماید احداث شود.

۱- احداث کارخانه مجهز دام و طیور و آبزیان.

۲- احداث ایستگاه جمع آوری شیر.

۳- ارائه خدمات دامپزشکی.

۴- برطرف نمودن نیازهای ادوات دامپروری (فروشگاه ادوات دامپروری)

۵- سیلوی ذخیره نهاده های دامی (۵ هزار تن)

لذا با بررسی های به عمل آمده از لحاظ مکان یابی این نتیجه حاصل گردید شهرستان خدابنده با بالاترین حجم دام سنگین و قطب دامپروری استان محل مناسب اجرای طرح می باشد لذا طرح در دو فاز برنامه ریزی گردید.

فاز اول:

این فاز توسط شرکت سرمایه گذاری شده جهت ساخت ایستگاه شیر (ساعتی ۱۰ تن)، انبار نگهداری و محل مطب دامپزشکی و محل داروخانه دامپزشکی و فروشگاه ادوات دامپروری تأسیس و در سال ۱۳۸۹ به بهره برداری رسید.

فاز دوم:

ساخت بزرگ ترین کارخانه با مجهزترین دستگاه های روز دنیا در سطح استان در سال ۱۳۹۳ از منابع صندوق توسعه ملی و مابقی توسط شرکت، احداث و به لطف خداوند و توجهات حضرت ولی عصر (عج) به بهره برداری رسید و از آبان ماه تولیدات خود را به صورت پلیت و مش تولید و توزیع نمود.

موارد ذیل از نکات شاخص این مجتمع می باشد:

۱- مخازن سیلوی ذخیره سازی این مجتمع برای ذخیره غلات جو گندم و ذرت حدود ۵هزارتن غلات می باشد که خود قابل تامل است.

۲- ظرفیت تولید ۲۰تن کنسانتره در ساعت با ۲خط تولید دام و طیور و آبزیان در سیستم پرس پلیت و مش.

اهمیت کنسانتره متعادل در تغذیه دام

نشخوار کننده گان تنها حیواناتی هستند که قادرند علوفه (کربوهیدرات های پیچیده) را در سطح گسترده در بدن خود تخمیر کنند و تولید مواد قابل استفاده برای خود و انسان نمایند. حالت استثنائی معده چهار قسمتی نشخوار کننده گان آنها را قادر می سازد تا علوفه و مواد کم ارزش را به تولیدات لبنی و گوشت تبدیل نمایند نگهداری گاوهای شیرده به صورت سنتی یک منبع خوب در آمد برای دامداران بوده و امروزه نگهداری گاوها هم به صورت سنتی و هم به صورت صنعتی انجام می گیرد با این تفاوت که در سال های نه چندان دور ویژگی های گاو های شیری با گاوهای امروزی بسیار تفاوت کرده است. گاوهای سال های قبل با مصرف علوفه می توانستند تا حدود زیادی احتیاجات تولیدی خود را تامین نمایند اما با پیشرفت های ژنتیکی و اصلاح نژادی، دیگر علوفه قادر به تامین احتیاجات نبوده و متخصصان تغذیه برای تامین احتیاجات شیر دهی اقدام به تغییر و ارائه جیره های امروزی برای گاوهای شیری کردند و از مهمترین این تغییرات وارد کردن غلات و منابع پروتئینی به جیره گاوهای شیری و گوشتی به شکل کنسانتره بود. کنسانتره از منابع اصلی انرژی و پروتئین تشکیل شده که می تواند تولید گاوهای امروزی (بالای ۵۰ کیلو گرم) حمایت کند.

کنسانتره متعادل

کنسانتره متعادل از ترکیب چند ماده اولیه خوراکی (جو، ذرت، کنجاله سویا، کنجاله تخم پنبه، پنبه دانه، چربی ها و مواد معدنی و ویتامین ها و سایر افزودنی ها) به نسبت متعادل برای دوره شیردهی یا دوره افزایش وزن خاصی تهیه می شود.

کنسانتره از ۴ منبع اصلی تشکیل شده که شامل منابع غلات مانند جو و ذرت، منابع پروتئین مانند کنجاله سویا، کنجاله کلزا و منابع ویتامین و مواد معدنی در قالب مکمل ها می باشد.

کنسانتره دست ساز (سنتی):

این نوع کنسانتره که در دامداری های سنتی و روستایی توسط خود دامدار تولید می شود اکثرا شامل سبوس و آرد جو می باشد. این نوع خوراک بسیار نامتعادل بوده و بدون علم و تجربه جیره نویسی تولید شده است و صرفا به دلیل اینکه دامدار خود جو را کشت کرده و با خرید مقداری سبوس گندم این کنسانتره را تولید می کند. استفاده از این ترکیب در کوتاه مدت و بلند مدت سبب ضررهای اقتصادی به دامدار می شود و از طرف دیگر دام نیز دچار مشکلات سلامتی خواهد شد. جو و سبوس از نظر برخی مواد مغذی کمبود هایی دارند که نمی توانند کمبود های خود را در ترکیب با هم جبران کنند و لذا کمبود های تغذیه ای پس از مدتی نمایان می شوند در ابتدا تولید شیر و سپس تولید مثل صدمه می بیند. بر اساس توصیه کارشناسان تغذیه جهاد کشاورزی این نوع کنسانتره به هیچ وجه توصیه نمی شود.

کنسانتره متعادل تولید شرکت دامپروران زنجان

این کنسانتره بر اساس احتیاجات دام در هر مرحله از رشد یا تولید گوشت و یا تولید شیر تهیه می شود، در این شرکت براساس احتیاجات دام های روستایی و دام های صنعتی بیش از ۷ نوع کنسانتره تولید می شود که شامل کنسانتره سوپر شیر (مخصوص گاوهایی با تولید شیر بالای ۴۵ کیلوگرم) کنسانتره پر شیر (مخصوص گاو هایی با تولید شیر بالای ۳۵ کیلوگرم) کنسانتره متوسط شیر (مخصوص گاو هایی با تولید ۲۰ الی ۲۵ کیلوگرم) استارتر گوساله شیر خوار (مخصوص گوساله های در حال شیر خوردن یا زیر ۳ ماهه) کنسانتره پرواری ویژه (مخصوص افزایش وزن بالا در گوساله های نر) کنسانتره پرواری (مخصوص گاو های پرواری دو رگه و بومی) کنسانتره گوسفندی (مخصوص دام های روستایی) می باشد.

کنسانتره تولیدی از نظر انرژی و پروتئین و مواد معدنی و ویتامینه به خوبی متعادل شده و تمهیدات لازم برای تولید شیر مناسب و تولید مثل مطلوب در آن دیده شده است. با استفاده از کنسانتره سوپر شیر و پرشیر شرکت دامپروران زنجان در ۵ ماه اول بعد از زایش گاو های شما به موقع فحل شده و با تلقیح مناسب آبستن می شوند.

نکات مهم در مصرف کنسانتره شرکت دامپروران زنجان

به طور کلی در گروه‌بندی‌های گاو شیری ۶ مرحله در نظر گرفته می‌شود که در هر مرحله نوع کنسانتره و مقدار آن متفاوت است و لذا بهترین تغذیه زمانی اتفاق می‌افتد که برای هر مرحله کنسانتره خود آن مرحله داده شود. مراحل مختلف یک گاو شیرده به شرح زیر است.

مرحله ۱: این مرحله از زمان خشک کردن گاو تا ۲۱ روز مانده به زایش می‌باشد. در این دوره گاوهای هلشتاین احتیاج به ۱۲-۱۴ کیلوگرم ماده خشک دارند. در گاوهای دورگ این مقدار ۹-۱۱ کیلوگرم می‌باشد. در این دوره از کنسانتره متوسط شیر شرکت دامپروران به مقدار ۳-۴ کیلوگرم استفاده شود. در این دوره مقدار ۳-۴ کیلوگرم کلش و مقدار ۵ کیلوگرم یونجه یا علف می‌توان به گاو خشک عرضه نمود.

مرحله ۲: این مرحله از ۲۱ روز قبل از زایش تا زمان زایش می‌باشد. در این مرحله نوع کنسانتره متفاوت است این دوره حساس‌ترین دوره تولیدی یک گاو شیری است. در این دوره ۳-۴ کیلوگرم کنسانتره پایه ماه (مخصوص این دوره) لازم است. مقدار کاه به ۱ کیلوگرم کاهش داده شود و سعی شود یونجه حذف شود و به جای آن از علف استفاده شود. دامداران در این دوره می‌توانند از یک تزریق ویتامین AD3E و ویتامین E.Se سود ببرند. در این دوره مقدار کنسانتره و کاه محدود و مقدار علف در حد اشتها داده شود.

مرحله ۳: این مرحله از زمان زایش تا ۲۱ روز بعد از زایش می‌باشد. در این مرحله از کنسانتره سوپر شیر شرکت دامپروران زنجان استفاده شود. نحوه عرضه کنسانتره به این صورت می‌باشد. مقدار پایه کنسانتره ۲ کیلوگرم عرضه شود و هر روز ۰/۵ کیلوگرم به این مقدار اضافه شود که در گاو هلشتاین به ۱۰ کیلوگرم و در گاو دورگ به ۶ کیلوگرم در روز برسد. کاه حذف شود و در حد اشتها یونجه داده شود و علف قبل از زایش را حذف کنید. اگر دامداری ذرت سیلو دارد و در حد سنتی فعالیت می‌کند می‌تواند ۱۰-۱۲ کیلوگرم ذرت سیلو هم وارد جیره روزانه نماید. بهتر است سیلو و کنسانتره و یونجه با هم مخلوط شود و یا سیلو و کنسانتره مخلوط شود و کل خوراک (علوفه و کنسانتره) در ۳ مرحله عرضه شود.

مرحله ۴: این مرحله از ۲۱ روز بعد زایش تا ۱۰۰ روز بعد از زایش است. در این دوره بالاترین تولید شیر اتفاق می‌افتد پس مقدار خوراک مصرفی هم بالاترین است. در این دوره گاو به دلیل استفاده از ذخائر بدنی لاغر می‌شود (BCS کاهش می‌یابد). نوع کنسانتره در این دوره کنسانتره سوپر شیر می‌باشد و مقدار آن در گاو هلشتاین از ۱۴ الی ۱۷ کیلوگرم و در گاو دورگ از ۱۰ الی ۱۳ کیلوگرم متغیر است. اگر دامداری قصد دارد ۱۵ کیلوگرم کنسانتره سوپر شیر به دام خود بدهد باید این مقدار در ۵ وعده ۳ کیلوئی داده شود. بهتر است علوفه و کنسانتره به صورت مخلوط داده شود در غیر این صورت ابتدا علوفه و سپس کنسانتره داده شود. در این دوره از گاه استفاده نشود و از یونجه مرغوب و سیلوی ذرت (اگر موجود است) استفاده شود.

مرحله ۵: از روز ۱۰۰ بعد از زایش تا ۲۰۰ بعد از زایش است که گاو از مقدار تولیدش کم می‌شود. اما هنوز شیر خوبی تولید می‌کند. نوع کنسانتره مصرفی در این دوره کنسانتره پر شیر است و مقدار آن ۱۵-۱۲ کیلوگرم متغیر است. در این دوره می‌توان ۰/۵ کیلوگرم کاه هم وارد جیره روزانه کرد.

مرحله ۶: این مرحله از روز ۲۰۰ تا زمان خشکی است که گاو مقدار شیرش متوسط تا کم شیر است. در این دوره نوع کنسانتره مصرفی کنسانتره متوسط شیر می‌باشد و مقدار آن براساس لاغر و چاقی گاو از ۶ الی ۱۰ کیلوگرم متغیر است. در این دوره مقدار کاه را می‌توان افزایش داد و به ۲ الی ۲/۵ کیلوگرم در روز رساند و می‌توان علوفه کم کیفیت‌تر دارد. اگر گاو لاغر است می‌توان مقدار کنسانتره را افزایش داد تا شرایط بدنی مناسب به دست آید.

نکات کاربردی در تولید مثل گاو

- ۱- پرورش گاو شیری یک کار اصلی و اقتصادی است که تولید شیر درآمد اصلی در این صنعت می‌باشد. گاوها بلافاصله پس از زایش تولید شیر می‌کنند و در روز ۵۰ تا ۶۰ بعد زایش حداکثر تولید شیر را دارند.
- ۲- گاوها باید در روزهای فی مابین ۸۰ الی ۱۰۰ بعد زایش تلقیح شوند و این مستلزم تغذیه خوب و شناسائی گاو فحل و مهارت مأمور تلقیح است.
- ۳- برای حداکثر شدن سود حاصل از گاوداری دامدار باید هر ۱۲ الی ۱۴ ماه یک گوساله از گاو بگیرد در غیر اینصورت به دلیل زیاده‌تر شدن روزگانی که گاو کم شیر می‌دهد و یا طولانی شدن دوره خشکی دامدار متضرر می‌شود.
- ۴- دامدار برای کوتاه کردن فاصله ۲ زایش (فاصله زایش به فاصله بین ۲ زایش متوالی گفته می‌شود) می‌باید از گاو خوب مراقبت کند، گاو فحل را خوب و به موقع شناسائی کند و گاو را به موقع تلقیح مصنوعی کند و اطلاعات مربوطه به تولید مثل را در یک دفترچه و یا پرونده دام ثبت کند.
- ۵- فحلی گاو به معنی این است که گاو تمایل به جفت‌گیری دارد و فحلی در گاو غیرآبستن و در تلیسه‌ها رخ می‌دهد و طول دوره فحلی از ۸-۳۰ ساعت و فاصله میان دو دوره فحلی در گاو ۲۱ روز است (از ۱۸ تا ۲۴ روز متغیر است).
- ۶- در اثر فحلی تغییراتی در دستگاه تناسلی و رفتار گاو رخ می‌دهد.
 - ۶-۱- تغییرات در دستگاه تناسلی: متورم شدن فرج و وجود ترشحات لزج و شفاف یک نشانه بارز است که ترشحات نباید بدبو و حاوی چرک باشد.
 - ۶-۲- تغییرات رفتاری: تغییرات رفتاری شامل بی‌قراری - نزاع با دیگر گاوها- بو کردن فرج دیگر گاوها، سوار شدن به دیگر گاوها- کم خوردن غذا و در آخر سواری دادن به دیگر گاوها (فحل ایستا) است.

۷- زمانی که گاو فحل ایستا است گاو نر را می‌پذیرد و آماده برای جفت‌گیری طبیعی است ولی اگر از تلقیح مصنوعی استفاده می‌شود در زمان مشاهده فحل ایستا ۸-۱۰ ساعت بعد مأمور تلقیح باید تلقیح مصنوعی را انجام دهد.

۸- عواملی مانند تغذیه، استرس حرارتی روی فحلی اثر مستقیم دارند.

۹- برخی از گاوها ممکن است به دلیل سوءتغذیه علائم فحلی را برای مدت طولانی نشان ندهند و گاو غیرآبستن بماند لذا دامدار باید عرض ۲ ماهه اول بعد زایش فحلی را در گاو خود مشاهده کند و گرنه گاو دچار کیست تخمدان و یا عدم فعالیت تخمدان می‌باشد که بوسیله بهبود تغذیه و هورمون درمانی این مسئله رفع می‌شود.

۱۰- قانون صبح و بعدازظهر: اگر گاو در صبح فحل آمد باید بعدازظهر تلقیح شود و اگر بعد از ظهر فحل آمد باید صبح زود تلقیح شود.

توصیه‌های علمی و کاربردی دوره خشکی و قبل زایش

۱- برای خشک کردن گاو شیری، پس از آخرین دوشش از پماد پستانی دوره خشکی استفاده شود روش کار بدین صورت است که ابتدا سرپستان‌ها شسته و ضدعفونی شود و سپس پماد پستانی تزریق داخل پستان شود و در آخر مجدداً عملیات ضدعفونی انجام شود.

۲- بعد از خشک کردن گاو مقدار کنسانتره مصرفی باید تعدیل شود یعنی اگر گاو چاق است مقدار کنسانتره کاهش یابد و به ۱-۲ کیلوگرم در روز برسد و اگر گاو لاغر است مقدار کنسانتره به ۳-۴ کیلوگرم در روز برسد.

۳- مقدار و نوع علوفه مصرفی به شرایط دامدار بستگی دارد اما علوفه غالب در دوره اول خشکی شامل مقادیر کم یونجه و مقادیر نسبتاً بالای کاه می‌باشد. معمولاً برای این دوره از علوفه با کیفیت پائین‌تر استفاده می‌شود.

۴- برای جلوگیری از زمین‌گیر شدن گاو در بعد زایش (تب شیر) در ۲۱ روز قبل از زایش یونجه قطع شود و به جای آن از علف باغی و مقدار کم کاه استفاده شود. این روش تعلیف سبب کاهش بیماری تب شیر بعد از زایش

می‌شود.

۵- ۲۰ روز قبل از زایش گاو مقدار کنسانتره به ۳-۴ کیلوگرم برسد تا عمل آماده شدن گاو برای جیره‌های بعد از زایش صورت پذیرد تا مشکلات مربوطه به اسیدوز به حداقل برسد.

۶- ۱۵ روز مانده به زایش گاو، برای حفظ سیستم ایمنی از ویتامین AD3E و V.E-Se به صورت تزریق عضلانی استفاده شود. این ویتامین‌ها و مواد معدنی می‌توانند سبب کاهش جفت ماندگی و کاهش ورم پستان بشود.

۷- زمانی که مشخص می‌شود گاو وارد مرحله زایمان می‌شود هرگز به گاو استرس وارد نشود و به آرامی مدیریت زایش صورت پذیرد اگر چنانچه گاو در زمان زایش دچار اضطراب شود احتمال سخت زائی و جفت ماندگی و عفونت رحمی افزایش می‌یابد و تولید شیر دام در آینده به خطر می‌افتد.

۸- بستر گاو قبل از زایش بایستی خشک و راحت باشد برای تهیه بستر می‌توان از کله‌شی استفاده کرد و از پهن خشک در دامداری‌های سنتی نیز استفاده می‌شود. و هرگز نباید گاو بر روی بتن بخوابد، این عمل سبب کاهش راحتی گاو می‌شود و می‌تواند سبب مشکلات جفت‌ماندگی - کبد چرب و عفونت رحمی بشود.

۹- آب مصرفی دام باید همراه در دسترس باشد تا دچار کم آبی به خصوص در شرایط تا پستان نشود.

توصیه‌های علمی و کاربردی بعد زایش

۱- گاوهایی که تازه زایمان کرده‌اند احتیاج به نگهداری ویژه چه از نظر تغذیه و چه از نظر آسایش و راحتی دارند زیرا این گاوها از یک حالت غیر شیرده به حالت شیردهی وارد شده‌اند و احتیاجات آنها بسیار تفاوت کرده است از طرفی استرس زایمان به شدت روی دام اثر گذاشته است.

۲- پس از زایش از علوفه بسیار مرغوب و کنسانتره مرغوب و متعادل استفاده شود و در چند ماه اول بعد از زایش از گاه استفاده نشود.

۳- برای دادن کنسانتره به گاو تازه زایمان (یا روش Lead Feeding) استفاده شود در این روش هر روز ۰/۵ کیلوگرم کنسانتره افزایش داده می‌شود برای مثال:

اگر گاو در قبل از زایش ۴ کیلوگرم کنسانتره گاو پا به ماه مصرف می‌کرده پس از زایش در ابتدا از ۳ کیلوگرم کنسانتره گاو تازه‌زا شروع کنید و روزانه ۰/۵ کیلوگرم به مقدار کل کنسانتره اضافه شود تا در عرض ۱۴ روز مقدار کنسانتره به ۱۰ کیلوگرم برسد (البته در گاوهای دورگ مقدار ۶-۷ کیلوگرم کنسانتره کافی به نظر می‌رسد اما شرایط دام و وضعیت آخور تعیین کنند خوراک می‌باشد).

- ۴- در گاوداری‌های صنعتی و حتی نیمه صنعتی و سنتی به مدت ۱۰ روز گاو تازه‌زا زیر نظر باشد و در صورت امکان تب‌گیری بشود (البته تب‌گیری یک شاخصی ۱۰۰ درصد نمی‌باشد) و هر روز مقدار شیر، مقدار خوراک مصرفی گاو و وضعیت پر و خالی بودن پستان در قبل از شیردوشی و وضعیت ترشحات رحمی و ترشحات بینی مورد بررسی قرار گیرد.
- ۵- در گاو تازه‌زا پستان گاو در قبل از هر دوشش باید پر و به حالت اسفنجی ارتجاعی باشد و در لمس پستان وجود شیر مشخص شود. چنانچه در قبل از دوشش پستان خالی به نظر برسد حتماً گاو دچار مشکل می‌باشد و احتمال بیماری عفونی و غیر عفونی بسیار بالاست.
- ۶- گاوهای چاق که زایش کرده‌اند بسیار مستعد بیماری‌های متابولیک مثل تب شیر- کتوز- کبدچرب و بیماری‌های عفونی مثل ورم پستان و متریت هستند. چنانچه گاو چاق باشد مراقبت بیشتر نیاز دارد و علوفه و کنسانتره باید در حد قابل قبول ارائه شود.
- ۷- تشخیص به موقع مشکلات و بیماری‌های گاوهای تازه‌زا بسیار مهم می‌باشد هر روز تأخیر در شناسائی گاو بیمار احتمال حذف آن گاو را افزایش می‌دهد.

مدیریت گوساله تازه متولد شده

ساعات اولیه تولد گوساله یکی از حساس‌ترین و مهم‌ترین مراحل زندگی آن است. زیرا گوساله تازه متولد شده فاقد هر گونه ایمنی علیه عوامل بیماری‌زا است. گوساله‌های تازه متولد شده هیچ گونه آنتی‌بادی و فاکتور ایمنی از طریق مادر دریافت نمی‌کنند و سیستم دفاعی آنها طی سه هفته اول فعال نیست و سیستم دفاعی شکننده‌ای دارد و لذا به شدت در معرض خطر ابتلا به بیماری‌های عفونی (روده، ریوی و سپتی‌سمیک) می‌باشد. عوامل بیماری‌زا از طریق مجرای بند ناف و دهان گوساله قادرند داخل بدن شوند و سبب مرگ گوساله بشوند. دو اقدام مهم و فوری برای پیشگیری از آلودگی میکروبی گوساله تازه متولد شده حیاتی است.

۱- جلوگیری از نفوذ عوامل بیماری‌زا از طریق بهداشت و مدیریت محل مورد زایمان گاو حتماً تمیز و بهداشتی باشد و به مقدار کافی (به ضخامت ۲۰ cm) از کلس استفاده گردد تا احتمال آلودگی به پهن حداقل برسد. پس از عمل زایش و برای دوشیدن آغاز ابتدا سر پستان گاو با آب شسته و خشک شود و سپس با پنبه الکل ضد عفونی و عمل دوشیدن در ظرف تمیز انجام پذیرد این عملیات سبب عاری شدن آغاز از میکروب‌های محیطی می‌شود و احتمال اسهال کشنده‌ای کولای را به حداقل می‌رساند.

۲- ایجاد ایمنی اکتسابی (Passive) برای خنثی‌سازی میکروب‌های بیماری‌زا از طریق خوراندن زود هنگام آغاز با کیفیت بلافاصله پس از تولد که زمان شروع عرضه آغاز از ۰/۵ الی ۱ ساعت اول تولد می‌باشد.

- گوساله تازه متولد شده را با حوله تمیز خشک نموده و بدن آن را ماساژ دهید تا جریان خون در زیر پوست تحریک شود. گاهی گوساله تازه متولد شده به علت استرس ناشی از سخت‌زایی و یا ورود ترشحات فاقد حرکات تنفسی است اما نبض دارد در این صورت با یک تیکه کلس تمیز سعی نماید مخاط بینی را تحریک کنید تا نفس کشیدن شروع شود.

ضد عفونی بند ناف:

ناحیه بند ناف یکی از محل های نفوذ میکروب ها و پاتوژن ها به بدن گوساله است که موجب سپتی سمی و مرگ گوساله می گردد و لذا ضد عفونی این ناحیه بسیار مهم است که بلافاصله پس از تولد باید صورت گیرد. جهت این کار باید ناف را در ظرف محتوی محلول تنتورید ۷ تا ۱۰ درصد غوطه ور کرد.

خوراندن آغوز

- در دامداری های سنتی گوساله از پستان گاو آغوز دریافت میکنند و گاو با لیسیدن گوساله می تواند سبب انتقال آلودگی شود از طرف دیگر مشخص نمی شود که گوساله چقدر آغوز دریافت کرده آیا آغوز به اندازه کافی دریافت کرده و یادریافت نکرده است لذا بهترین روش جدا کردن گوساله از گاو و خوراندن آغوز دوشیده شده با سطل مخصوص آغوز خوران است.

- خوراندن آغوز طی ۶ ساعت اول تولد بسیار حیاتی است و دادن آغوز در حد اشتها یک کلید سلامتی است. زمان بندی خوراندن آغوز یک نکته بسیار مهم می باشد زیرا تنها در ساعت اولیه تولد است که گوساله می تواند از طریق روده مولکول های درشت آنتی بادی آغوز را جذب کند. از طرفی در ساعات اولیه تولد ترشح آنزیم های گوارشی روده در حداقل میزان خود می باشند و این زمینه مساعد برای جذب آنتی بادی توسط روده را فراهم می سازد ولی تا ۱۲ ساعت بعد از تولد به علت بلوغ سلول های روده قدرت جذب بسیار کم می شود. دانشمندان اعلام نموده اند که در بهترین حالت (شرایط بدون استرس، بیماری و سخت زایی) فقط ۲۵ تا ۳۰ درصد ایمونوگلوبولین های آغوز مصرفی جذب بدن می شود و در ۶ ساعت اول جذب به ۲۰ درصد و در ۱۲ ساعت اول جذب به ۱۰ درصد کاهش می یابد.

مقدار آغوز: در ساعت اول از ۲/۵ تا ۴ لیتر بسته به نژاد گاو متغیر است چنانچه گوساله از خوردن این مقدار امتناع کرد ۴ ساعت بعد ۱/۵ الی ۲ لیتر دیگر آغوز بخوراند.

نقش ویتامین ها در تغذیه دام

ویتامین ها ترکیباتی فعال و بیولوژیک هستند که به صورت فیزیکی و شیمیایی و به ویژه به صورت اکسیداسیون تخریب می شوند. دما، رطوبت، زمان، اکسیژن، نور، فشار، اصطکاک و مواد معدنی می توانند اثر منفی بر پایداری ویتامین ها داشته باشند و لذا نگهداری خاصیت بیولوژیک یک ویتامین از اهمیت خاصی برخوردار است.

- در تغذیه گاوهای شیری و دام های اهلی ۱۴ ویتامین تعریف شده که از بین این ۱۴ ویتامین، ویتامین A و E صرفاً از جیره تأمین می شود و مقادیر کافی ویتامین D می تواند از طریق پوست در معرض آفتاب تولید شود و کبد و کلیه قادرند ویتامین C را تولید کنند و ویتامین های گروه B و K در شکمبه و روده ها تولید می شوند.

ویتامین ها مولکول های حساس به تغییرات و شرایط محیطی هستند و می توانند با عوامل مختلف اثرات متقابل داشته باشند. بسیاری از مواد خوراکی طبیعی حاوی پیش ماده ویتامین های A و E هستند اما متکی شدن تنها به ویتامین های موجود در مواد خوراکی و متکی شدن به سنتز ویتامین D از طریق قرار گرفتن در نور آفتاب صحیح نمی باشد زیرا غلظت ویتامین ها در مواد خوراکی خشک بسیار متغیر است و حضور دام زیر آفتاب امری قطعی نیست.

NRC (۲۰۰۱) احتیاجات ویتامین A را حدود ۸۲/۰۰۰ IU در روز برای گاوهای خشک و ۷۲/۰۰۰ IU برای گاوهای شیرده بیان کرده است- ویتامین A در مقادیر مطلوب سبب کاهش ورم پستان، متریت، جفت ماندگی و سقط می شود- ویتامین A نقش آنتی اکسیدانت و سلامتی سیستم ایمنی و سلامت چشم و بینائی دارد. بین

ویتامین A و سایر مواد معدنی مثل روی (Zn) اثرات متقابل است به طوری که کمبود مقدار Zn در جیره، سبب کمبود ویتامین A در سرم می شود.

ویتامین D نقش مهمی در جذب کلسیم، تقویت سیستم ایمنی و هموستازی و متابولیسم مواد معدنی دارد. و با توجه به اثر سلامتی ویتامین D بر سلامتی انسان و دام، مقادیر مورد نیاز برای گاوهای شیری در سال های اخیر دوباره مورد ارزیابی قرار گرفته است. مطالعات انسانی نشان داده که برای حداکثر پاسخ ایمنی این ویتامین ضروری است.

ویتامین E اهمیت خاصی در حفظ و تقویت سیستم ایمنی بدن دارد. این ویتامین به همراه ماده معدنی کم مصرف سلنیوم اثرات هم کوشی (سینرژیزم) دارند و اثرات یکدیگر را تقویت می کنند. اهمیت خاص این ۲ ماده مغذی یعنی ویتامین E و سلنیوم در حفظ لوکوسیت ها و ماکروفاژها در طی عمل فاگوسیتیس است. ویتامین E نقش بسیار مهمی بر کاهش اثرات رادیکال های آزاد تخریبی سلول ها دارد و با توجه به اینکه در زمان عفونت تولید رادیکال آزاد افزایش می یابد و از طرفی عفونت سبب تخلیه ویتامین E از بافت های ذخیره می شود لذا احتیاجات ویتامین E می تواند براساس شرایط محیطی و تولیدی و نوع دام بسیار متغیر باشد.

- در گاوهای شیری در ۲ هفته مانده به زایش احتمال عفونت پستان افزایش می یابد لذا احتیاج به ویتامین E در دوره قبل از زایش می تواند بین ۲۰۰۰-۱۵۰۰ واحد بین المللی افزایش یابد.

مواد معدنی در تغذیه دام

تعدادی از مواد معدنی برای تولید شیر و تولید گوشت و تولید مثل طبیعی حیوانات ضروری هستند مواد معدنی که در مقدار گرم مورد نیاز است به ماکرومینرال (عناصر پرمصرف) معروفند که شامل کلسیم - فسفر - منیزیم - پتاسیم - سدیم و گوگرد هستند این عناصر در ساختمان استخوان و سایر بافت ها و اجزای مهم مایعات بدن مشارکت دارند. تعداد دیگری از مواد معدنی در متابولیسم و سیستم ایمنی مشارکت دارند و براساس میلی گرم تعریف می شوند این گروه شامل مس - ید - سلنیوم - کبالت - روی - کروم و منگنز هستند.

مجموع نیاز نگهداری، شیردهی، آبستن و رشد نیاز حقیقی به ماده معدنی است و به عنوان نیاز به ماده معدنی جذب شده موسوم است که جیره باید این مقدار را برای بافت ها تأمین کند. مقادیر کم و یا زیاد مواد معدنی می توانند زیان بار باشند اگر چه زیادی بعضی مواد معدنی صدمات کمی دارد اما زیادی مواد معدنی مثل فلوئور، سلنیوم، مولیبدن و مس مشکلاتی در بر دارد.

لگومینه ها از نظر مواد معدنی غنی تر از سایر علوفه ها مثل گندمیان هستند. مقادیر کلسیم لگومینه ها (یونجه) از تمام علوفه ها بالاتر است. همین طور مقادیر منیزیم موجود در لگوم ها (یونجه) بالاتر از گرامینه ها (سیلوی ذرت) است.

علائم کمبود مواد معدنی

علائم	ماده معدنی
<ul style="list-style-type: none"> - از دست رفتن اشتها - کاهش وزن - در فلور میکروبی B_{12} - کم خونی و کاهش شدید تولید 	کبالت (Co)
<ul style="list-style-type: none"> - کاهش متابولیسم پایه - سقط جنین، جذب جنین، مرده زایی (پوست بره مرده بدون مو و چروکیده است) - موها خشن و کم پشت می شود 	ید (I)
<ul style="list-style-type: none"> - کمبود روی تشکیل استخوان را متوقف می کند - کمبود روی سبب کوچکی گنادها می شود و لذا می تواند در انسان سبب کوتولگی شود - در کمبود روی بهبود زخم ها به تعویق می افتد 	روی (Zn)
<ul style="list-style-type: none"> - متداولترین علامت کم خونی است - بره و گوساله که صرفاً شیر مصرف می کنند دچار کمبود می شوند - کمبود آهن در انسان سبب خستگی مزمن و کسالت می شود 	آهن (Fe)
<ul style="list-style-type: none"> - کم خونی - کمبود مس در بره ها سبب آتاکسی (عدم تعادل) می شود که می تواند در اثر مصرف بالای S و Mo باشد - در کمبود مس مو و پشم رشد طبیعی ندارد و موها جعد خود را از دست می دهند و سیمی می شوند (پشم سیمی) - فرآیند ساخت رنگدانه در پشم و موهای رنگی مختل می شود - اختلال در تولید مثل 	مس (Cu)
<ul style="list-style-type: none"> - اختلالات اسکلتی به سبب نقش منگنز در سنتز موکوپلی ساکارید در ماتریکس استخوان از عوارض بدیهی کمبود منگنز است - خم شدن پاها و پرویس در طیور - عدم فحلی، ضعف در لقاح، کاهش وزن تولد، ضعف میل جنسی 	منگنز (Mn)
<ul style="list-style-type: none"> - بیماری عضله سفید - ضعف سیستم ایمنی 	سلنیوم (Se)

دامپزشکی زنجباز

آنالیز مواد خوراکی رایج در ایران

HIS	CYS	MET	LYS	C	B ²	B ¹	A	ADFcp	NDFcp	NPN	RUP	NFC	ADF	NDF	پروتئین	ماده خشک	اقلام خوراکی
۲,۳۶	۱,۳۶	۱,۵	۵,۸	۷,۵	۵	۱۴	۳۳	۱	۱,۷	۳,۱	۳۶,۴	۱۸,۷	۳۸,۸	۵۵,۸	۱۳,۵	۹۳	یونجه
۲,۹۵	۰,۷	۱,۴	۲,۱	۸	۱,۵	۲	۶۰	۸۵	۱,۰۱	۶,۳	۱۵,۵	۲۴,۴	۳۱	۵۲	۱۰,۵	۲۲,۵	سیلوی ذرت
۲,۳۶	۱,۱۵	۱,۲	۵	۶	۳۶	۸,۸	۴۱	۰,۳۳	۳,۳	۴,۲	۳۶	۳۴,۹	۲۲	۴۸	۱۰,۳	۹۵	تفاله چغندر
۲,۷	۱,۷۷	۱,۵	۴,۴	۸,۳	۳	۳۵	۴	۱,۶	۲,۲	۸	۳۰	۴,۵	۳۷	۵۳	۱۹,۳	۹۴	تخم پنبه
۲,۶۵	۱,۴۲	۱,۴	۶	۲,۵	۱۷	۱۲	۱۶	۱,۲	۹	۷,۸	۳۷	۲۵	۹,۳	۱۸	۴۷,۴۴	۹۲	کنجاله سویا
۲,۶	۱,۵۲	۱,۳۶	۶,۱	۲	۱۲	۲,۹	۱۴	۰,۷۳	۵	۵,۴	۵۰	۱۶	۱۴	۱۸	۳۸	۹۴	دانه سویا اکستروود
۱,۵۶	۳,۱۴	۱,۱	۳,۵	۱۰	۱۸	۴,۹	۲۰	۵,۶۳	۱۵,۲۱	۱۱,۳	۶۶	۶۹,۱	۸,۵	۱۶,۵	۵۵	۹۵	پودر ماهی
۲,۶۵	۲	۱,۴۵	۲,۸	۰,۲۱	۲۳	۳۱	۱۸	-	۳,۷	۲,۸۵	۳۳	۲۰	۱۱,۶	۴۲	۱۶	۹۱	سبوس گندم
۲,۶۵	۲,۳۶	۱,۹	۵,۵	۵,۵	۱۳	۱۴	۳۵	۲,۱	۷,۱	۱۳,۲	۳۰,۵	۱۷,۶	۱۸,۷	۳۳,۵	۳۷,۴	۹۲	کنجاله کلزا
۲,۸۲	۲,۱۷	۲	۳	۲,۸	۲۱	۱۵	۲۸	۰,۲۳	۲	۵	۴۰	۷۲	۵,۲	۱۱	۸,۴	۹۰	دانه ذرت
۲,۱۲	۲,۲	۱,۶	۲,۵	۱,۴	۲۷	۳۳	۷	۰,۱۵	۳	۰,۷۳	۴۰	۶۰,۸	۵	۲۲,۵	۱۰,۷	۹۰	دانه جو
۲	۱,۷	۲,۷	۱,۵	۶,۶	۸,۵	۷۰	۹	۳,۸	۸,۶	۵,۱	۶۰	۲۲,۴	۷,۲	۱۳,۸	۵۷	۹۴	گلوتن ذرت

نکات کاربردی مهم در مدیریت پر کردن سیلوی ذرت

- ۱- ۲۴ ساعت قبل از ریختن سیلو، ساختمان سیلو را با آب پاکیزه شستشو دهید و جهت ضد عفونی فقط از شعله دهی استفاده نمایید (از هیچ ضد عفونی کننده ای حتی فرمالین استفاده نکنید). چاه، خروجیهای پساب (آب سیلو) و کانال های تخلیه آب را بطور کامل شستشو داده و مواد باقی مانده در آنرا خارج نمایید.
- ۲- بهترین زمان برداشت ذرت زمانیست که خط شیری به دو سوم دانه رسیده و ماده خشک آن در حدود ۳۰ تا ۳۵ درصد باشد. برداشت علوفه با رطوبت بالا (ماده خشک کمتر از ۲۸٪) موجب کاهش ارزش غذایی سیلو، بدلیل خروج میزان متناهی از مواد مغذی و قند به شکل پساب خواهد شد.
- ۳- باقی ماندن کودهای شیمیائی در گیاه که در اثر آبیاری غلط، زمان کوددهی نامناسب، مصرف بیش از حد کود و کودهای نامرغوب ایجاد میشود خطرات فراوانی را برای دام به همراه خواهد داشت، از حمله مسمومیت، سقط و ناقص الخلقه زائی. پس از باز کردن سیلو، متابولیت های حاصل از این کودها به رنگ های متفاوت قابل رویت است. بنابراین توصیه میشود حدود ۱۵ روز قبل از برداشت محصول، هیچگونه کوددهی انجام نگیرد.
- ۴- بهترین زمان برداشت ذرت در ساعات اولیه روز (ساعت ۵ صبح تا قبل از شروع گرمای ظهر) است. زیرا قند گیاه در بالاترین میزان خود بوده و هنوز هجوم مواد نیترا ته و از ته کودها بدلیل تابش مستقیم نور خورشید به قسمتهای مغذی گیاه صورت نگرفته است.
- ۵- اندازه خرد کردن (چاپر) گیاه رابطه مستقیم با میزان ماده خشک آن دارد. هر چه رطوبت گیاه بالاتر و ماده خشک آن پائینتر باشد، جهت جلوگیری از خروج مواد مغذی به همراه پساب، گیاه باید در قطعات بزرگتر خرد شود. محصولی با ماده خشک بین ۲۸ تا ۳۰٪ با حدود ۱،۳ تا ۱،۵ سانتی متر، محصولی با ماده خشک بین ۲۰ تا ۲۸ درصد، حدود ۱،۵ تا ۲ سانتی متر و محصولی با ماده خشک کمتر از ۲۰ درصد باید درشت تر از ۲،۵ سانتی متر خرد شود.
- ۶- پر کردن سیلو باید با حداکثر توان و در مدت زمان بسیار کوتاهی انجام پذیرد. سیلو کردن هنگام بارندگی باعث افت ارزش غذایی میشود. از ورود کامیون ها بداخل سیلو خودداری شود تا آلودگی لاستیک ها وارد سیلو نگردد. لاستیک لودر، کامیونها و کلیه وسایل نقلیه فقط با آب شسته شوند (با هیچگونه ضد عفونی کننده ای در تماس نباشند) حتی الامکان حوضچه های ورودی را تخلیه نمایید.
- ۷- کوبیدن باید زمانی آغاز شود که ارتفاع محصول تخلیه شده حداقل به ۱ متر رسیده شود. (تا باعث له شدن گیاه نشود) و تا زمانی ادامه یابد که سطح سیلو یکنواخت شده و لاستیک در آن فرو نرود. کناره دیوارها و انتهای سیلو باید بدقت کوبیده شود. بعد از تخلیه هر ۱۰۰ تن علوفه باید کوبیدن بسرعت و با دقت انجام شود.
- ۸- آب خارج شده از سیلو بعد از گذشت ۲۴ ساعت خطرناکترین ماده موجود در فارم خواهد بود. عوامل بیماری زای زیادی به آسانی میتوانند در این آب رشد نمایند. رفت و آمد پرسنل، وسایل نقلیه و بسیاری از حشرات بیماری زائی که از این ماده تغذیه میکنند،

دایو پرودان زنجان

آلودگی را در تمام واحد پخش میکنند.

۹- مهمترین مرحله مدیریت سیلو پوشاندن آن میباشد. پس از آخرین مرحله کوبیدن، پوشش کامل سیلو باید حداکثر ظرف مدت ۲ ساعت صورت گیرد.

۱۰- بهترین شکل بستن سیلو با پوشاندن تمام دیواره ها بوسیله نایلون حاصل میشود (روش قنذاقی). نایلون روی دیوار پس از پر کردن کامل و کوبیدن بر روی سیلو کشیده شده و تمام راه ها نفوذ هوا بداخل سیلو بسته خواهد شد. در ضمن در صورت وجود هر آلودگی در خلل و فرج دیوار با این نوع پوشش سیلو در امان خواهد بود.

۱۱- با پوشاندن قنذاقی و چند لایه باید از نفوذ هوا بداخل سیلو جلوگیری نمود. هر گونه چین خوردگی و پوشش نامناسب در نایلون میتواند تمام سطح سیلو را دچار کپک زدگی نماید. تنهاریختن خاک و کاهگل روی یک لایه نایلون هیچ کمکی به ما نخواهد کرد. ۱۲- پوشش مناسب هرگز با یک لایه نایلون حاصل نمیشود، زیرا این لایه در برابر نور خورشید و گرما قوامش را از دست داده و شکننده میشود. در ضمن دسترسی حیوانات به آن بسیار آسان است. سیلویی که پس از بستن در معرض هوا باشد هیچگونه ارزش غذایی برای دام نخواهد داشت. استفاده از چندین لایه پلاستیک و در انتها یک لایه توری یا برزنت باعث جلوگیری از نفوذ هوا، تابش مستقیم خورشید و پاره کردن نایلون توسط حیوانات مزاحم میشود.

۱۳- ۲۴ تا ساعت اولیه پس از پوشاندن سیلو کناره ها را با کیسه ای کوچک شن یا لاستیک کهنه و سطح آنرا با فواصل مساوی (با فاصله ۱ متر) بپوشانید تا در آن مدت سیلو توان افزایش حجم داشته باشد. این افزایش حجم بدلیل ادامه تنفس سلولهای گیاهی و تولید گاز کربنیک، آب و گرماست (مرحله هوازی) بنابراین گرم بودن سیلو پس از باز کردن، نشانه ادامه فعالیت باکتری های هوازی و عدم تخمیر مناسب سیلو میباشد.

۱۴- پس از گذشت ۲۴ ساعت از پوشش اولیه و افزایش حجم، سطح سیلو مجدداً آفت میکند، در این حالت تمام سیلو را با لاستیک های فرسوده یا کیسه شن بپوشانید. تمام راه هائی که امکان ورود هوا وجود دارد باید بسته باشد، حتی باندازه یک لوله خودکار. (آغاز مرحله بی هوازی)

۱۵- برداشت بیش از نیاز از سیلو و انبار شدن آن در ساختمان سیلو، تجمع پساب، آب باران، عدم کارائی زه کش ها و خروجیها باعث تولید خوراکی بی کیفیت، آلوده و خطرناک میشود.

۱۶- سیلو یکی از مهمترین بخشهای خوراک دام است. همانگونه که در ساخت آن باید دقت و توجه خاصی داشت، پس از باز کردن نیز باید به آن توجه نمود. همیشه محوطه داخل سیلو را پاکیزه نگاه دارید. از ورود بی مورد وسایل و کارگران بداخل آن جلوگیری کنید

نکات پرورشی گوسفند (۱)

تغذیه گوسفند در ایران و حتی سایر نقاط کره زمین به مقدار خیلی زیاد وابسته به مرتع می باشد و از زمان های قدیم چرای آزاد در مراتع طبیعی معمول بوده و بنظر اقتصادی ترین روش هم می باشد. مراتع از نظر غنی و ضعف پوشش گیاهی در رشد و تولید گوسفند بسیار مهم می باشند مراتع ضعیف که شامل بخش های گسترده ای از کشورمان است سهم علوفه گوسفنداری را به عهده گرفته است. اما در این میان بررسی دقیق و کارشناسانه نشان می دهد که مرتع قادر نیست در تمام فصول سال و در دوره های پرورش گوسفند احتیاجات را برآورده کند. لذا بحث چرای بی رویه و حفظ مراتع و اینکه با چرای بی رویه هم احتیاج دام برآورده نمی شود بحث کنسانتره در تولید شیر و گوشت گوسفندان مهم بنظر می رسد.

با توجه به ضعف مراتع استفاده از کنسانتره اجتناب ناپذیر است و لذا روش صحیح مصرف کنسانتره و مقادیر برای هر رأس دام باید مورد بررسی قرار گیرد.

در خوراک دهی گوسفند مقدار ماده خشک مصرفی از ۲ الی ۴ درصد وزن بدن متغییر است.

تغذیه گوسفند به ۳ دسته تقسیم می شود:

۱- تغذیه بره

۲- تغذیه میش و بز که شامل خوراک دهی در زمان های جفت گیری، آبستنی، بره زایی، شیردهی و خشکی است.

۳- تغذیه قوچ

- تغذیه بره: تغذیه بره با آغوز مادر شروع می شود. آغوز حاوی انرژی و پروتئین و آنتی بادی بالا است. مقدار آغوز ۱۰ درصد وزن بره است. بفرض اگر وزن بره ۴ کیلوگرم است ۴۰۰ الی ۵۰۰ سی سی آغوز لازم دارد. قبل از مکیدن آغوز توسط بره پستان مادر کاملاً با آب تمیز و سپس با پنبه الکل ضدعفونی شود.

- از روز ۷ به بعد به بره ها کنسانتره استارتر داده شود. استارتر بصورت آزاد در آخور یا سطل مخصوص به همراه اندکی یونجه مرغوب عرضه شود تا هم به رشد فیزیکی و هم به رشد شیمیایی شکمبه بره کمک کند.

تغذیه بره و بزغاله پس از شیرگیری

پس از شیرگیری بره ها به ۲ گروه نر و ماده تقسیم می شوند. بره های ماده برای اهداف داشتی تغذیه می شوند. نوع کنسانتره مصرفی در این دوره کنسانتره متوسط شیر دامپروران به مقدار ۳۰۰ الی ۴۰۰ گرم و یونجه به میزان ۵۰۰ گرم و مقدار بسیار محدود کاه می باشد.

اما در گروه بره های نر از کنسانتره ویژه پرواری شرکت دامپروران و در حد اشتها و مقدار محدود یونجه و علوفه استفاده شود. برای عادت دادن بره های نر به کنسانتره ویژه پرواری در ابتدا از ۵۰ گرم در روز شروع شود و روزانه ۵۰ گرم اضافه شود تا اینکه کنسانتره در آخور بماند که آن مقدار کسر می شود و مقدار مصرف بدست می آید. با افزایش وزن بره های پرواری مقدار کنسانتره هم افزایش خواهد یافت این افزایش هر هفته یا هر دو هفته انجام می گیر و لذا چنانچه بطور مثال در شروع هفته بره ای ۳۰۰ گرم کنسانتره مصرف می کند دو هفته بعد این مقدار ۳۵۰ الی ۴۰۰ گرم کنسانتره می رسد.

وزن فروش بره های پرواری ۵۰ الی ۵۵ کیلوگرم است. فروش زیر این وزن یا بالای ۶۰ کیلوگرم برای دامدار مقرون به صرفه نیست زیرا با بالا رفتن سن، مقدار افزایش وزن روزانه کاهش و مقدار خوراک مصرفی افزایش می یابد.

نکات پرورشی گوسفند (۲)

تغذیه میش ها

۱- فلاشینگ: هدف از فلاشینگ بهبود وضعیت تولیدمثل و افزایش تعداد فولیکول ها است. فلاشینگ از ۲ الی ۳ هفته مانده به فصل جفت گیری آغاز و تا ۲ هفته بعد از اینکه آخرین میش قوچ خورد ادامه می یابد.

فلاشینگ با اهداف افزایش تخمک گذاری صورت می گیرد و بطور برجسته اثرگذار است. باید توجه داشت میش های لاغر بهتر از میش های چاق به فلاشینگ پاسخ می دهند.

برای عمل فلاشینگ در نژاد افشاری می توان از ۶۰۰ الی ۸۰۰ گرم کنسانتره شیری دامپروران زنجان بهره برد. نکته: در زمان جفت گیری سعی شود از یونجه زیاد استفاده نشود زیرا ترکیبات استروژنی آن سبب کاهش تولید مثل می شود.

۲- تغذیه در ۱۰۰ روز اول آبستنی

پس از قوچ اندازی و آبستن شدن گوسفندان احتیاجات غذایی در حد نگهداری و اندکی بالاتر است و احتیاج به مقدار بالای کنسانتره نیست مگر اینکه علوفه کم کیفیت باشد و محدودیت برای مصرف علوفه وجود داشته باشد چنانچه علوفه خوب در دسترس باشد در این دوره ۱۰۰ الی ۲۰۰ گرم کنسانتره کافی به نظر می رسد.

- در این دوره میش ها ۱/۵ الی ۱/۷ کیلوگرم خوراک شامل علوفه و کنسانتره می خورند، که همین مقدار احتیاجات را برآورده می کند.

۳- تغذیه در ۵۰ روز آخر آبستنی

در این دوره احتیاجات با توجه به بزرگ شدن جنین افزایش می یابد. پس از وارد شدن به این مرحله برای هر میش مقدار

۵۰۰ گرم کنسانتره شیری دامپروران در نظر گرفته شود در این ۵۰۰ گرم کنسانتره مقادیر لازم انرژی و پروتئین و مواد ویتامینه و معدنی برای حمایت از جنین و جلوگیری از مسمومیت آبستنی وجود دارد. در صورت لاغر بودن میش ها مقدار کنسانتره تا ۶۰۰ گرم افزایش پیدا می کند.

- در این دوره داروهای ضد انگل استفاده شود و عملیات پشم چینی صورت پذیرد. مقدار کل خوراک می تواند شامل یک کیلوگرم یونجه بعلاوه ۱/۵ کیلوگرم سیلوی ذرت و ۰/۵ کیلوگرم کنسانتره می باشد. در صورت نبود سیلو ذرت بجای آن از ۵ درصد کیلوگرم علف استفاده شود.

- در روزهای آخر آبستنی (۳ هفته به زایش) بهتر از صرفا از کنسانتره و علف (علف باغی) استفاده شود.
۴- تغذیه میش شیرده

پس از زایش از علوفه با کیفیت (در صورت امکان و موجودی فقط از یونجه استفاده شود) استفاده شود و مقدار کنسانتره شیری دامپروران تا یک کیلوگرم در روز به میش ها داده شود.
روش خوراک دهی:

- برای دادن کنسانتره به میش ها چنانچه میش ها در قبل از زایش مقدار ۰/۵ کیلوگرم کنسانتره را مصرف می کردند و بعد از زایش می خواهید یک کیلوگرم کنسانتره بدهد روزانه ۵۰ گرم اضافه کنید تا در عرض ۱۰ روز مقدار کل از ۰/۵ کیلوگرم به یک کیلوگرم برسد و این مقدار در ۲ وعده (۲ وعده ۰/۵ کیلوگرمی) داده شود.
۵- تغذیه قوچ ها

- قوچ ها در خارج فصل جفت گیری با احتیاجات نگهداری تغذیه شود و مقدار خوراک کل ۲/۲ - ۲ درصد وزن بدن است یعنی اگر قوچ ۸۰ کیلوگرم است ($1/76 = 2/2 \times 80$) مقدار خوراک ۱/۷۶ کیلوگرم است که می توان ۲۵۰ الی ۵۰۰ گرم کنسانتره و مابقی را از علوفه تأمین کرد.

اما در فصل قوچ اندازی همانند میش ها عمل فلاشینگ بر روی قوچ ها انجام گیرد.

جیره غذایی روزانه بره های پرواری

وزن زنده (کیلو گرم)	مقدار کنسانتره مصرفی (روزانه) گرم	مقدار یونجه مصرفی (روزانه) گرم	مقدار کاه گندم مصرفی (روزانه) گرم
۲۵	۵۰۰	۵۰۰	-
۳۰	۶۰۰	۵۰۰	-
۳۵	۷۰۰	۳۵۰	۲۰۰
۴۰	۸۰۰	۴۰۰	۲۵۰
۴۵	۹۰۰	۴۵۰	۳۰۰
۵۰	۱۰۰۰	۵۰۰	۳۵۰
۵۵	۱۱۰۰	۶۰۰	۳۵۰

- * نکته: کنسانتره مصرفی از نوع پرواری ویژه دامپروران می باشد.
- * نکته: در شرایط وجود یونجه به جای کاه تمام علوفه از یونجه تأمین شود. اما در صورت محدودیت یونجه طبق جدول بالا اعمال شود.
- * مقادیر کنسانتره پس از آدابتاسیون می تواند بیش از مقادیر جدول هم ارائه شود.

جیره غذایی میش ها

نوع دام	وزن بدن	سن آبستنی	مقدار کنسانتره مصرفی (روزانه) گرم	مقدار یونجه مصرفی (روزانه) گرم	مقدار کاه گندم مصرفی (روزانه) گرم
میش قبل زایش	۶۰	۱۵-	۲۵۰	۱۰۰۰	۳۵۰
میش قبل زایش	۶۰	۳-	۵۰۰	۱۰۰۰	۲۵۰
میش اوایل شیردهی	۶۰	-	۱۰۰۰	۱۲۵۰	۲۵۰
میش اواسط شیردهی	۶۰	-	۶۰۰	۱۲۵۰	۳۵۰
میش اواخر شیردهی	۶۰	-	۳۰۰	۱۰۰۰	۵۰۰

جیره غذایی روزانه گوساله‌های پرواری

متوسط وزن زنده کیلوگرم	کنسانتره مصرفی (کیلوگرم در روز)	یونجه مصرفی (کیلوگرم در روز)	کاه گندم مصرفی (کیلوگرم در روز)
۱۰۰	۱/۶	۱/۶	-
۱۵۰	۲/۵	۲/۵	-
۲۰۰	۳/۵	۲/۵	۰/۵
۲۵۰	۴/۵	۳/۵	۰/۵
۳۰۰	۶	۳/۵	۰/۵
۳۵۰	۷/۲۵	۵	۰/۵
۴۰۰	۸	۴	۰/۵
۴۵۰	۸/۵	۴	۰/۵
۵۰۰	۹/۵	۴	۰/۵

نکته: در صورتی که دامدار بخواهد از ذرت سیلو استفاده کند می‌تواند برای هر کیلوگرم یونجه که کسر می‌کند ۴ کیلوگرم سیلوی ذرت در نظر بگیرد.

جیره غذایی گاوهای شیری هلستاین با مقادیر کنسانتره شرکت دامپروران زنجان

وزن دام	مرحله شیردهی	مقدار شیر خوارانه	نوع کنسانتره مصرفی	مقدار کنسانتره در روز	یونجه	سیلوی ذرت
۵۵۰	تازه‌زا	۲۵	سوپر شیر	۷	۷	-
۶۰۰	تازه‌زا	۳۰	سوپر شیر	۷/۵	۷/۵	-
۶۵۰	تازه‌زا	۳۵	سوپر شیر	۸	۸	-
۵۵۰	اوایل شیردهی	۳۵	سوپر شیر	۱۳/۵	۱۲	-
۶۰۰	اوایل شیردهی	۴۰	سوپر شیر	۱۴/۵	۱۲/۵	-

-	۱۲/۵	۱۵/۵	سوپر شیر	۴۵	اوایل شیردهی	۶۵۰
-	۱۱/۵	۱۱/۵	پر شیر	۲۸	اواسط شیردهی	۵۵۰
-	۱۲	۱۲	پر شیر	۳۲	اواسط شیردهی	۶۰۰
-	۱۲/۵	۱۲/۵	پر شیر	۳۶	اواسط شیردهی	۶۵۰

نکته ۱: مقادیر نسبت علوفه به کنسانتره در شرایط عرضه جداگانه کنسانتره و علوفه محاسبه شده است و در صورت استفاده از روش TMR مقادیر و نسبت ها می تواند تغییر یابد.

نکته ۲: در صورت استفاده از ذرت سیلویی هر ۴ کیلوگرم ذرت سیلو با یک کیلوگرم یونجه قابل تغییر است.

جیره غذایی روزانه گاوهای دورگ و نیمه صنعتی و سنتی

کاه گندم	یونجه	کنسانتره (کیلوگرم)	متوسط شیر تولیدی (کیلوگرم)	وزن دام
۱	۵	۴-۵	۱۰	۴۰۰-۴۵۰
۱	۵	۶	۱۰-۱۵	۴۰۰-۴۵۰
۱	۶/۵	۷/۵	۱۵-۲۰	۴۰۰-۴۵۰
۱	۶	۵	۱۰	۴۵۰-۵۰۰
۱	۷/۵	۵/۵	۱۰-۱۵	۴۵۰-۵۰۰
۱	۶/۵	۷/۵	۱۵-۲۰	۴۵۰-۵۰۰
۱	۷	۵/۵	۱۰	۵۰۰-۵۵۰
۱	۷/۵	۶	۱۰-۱۵	۵۰۰-۵۵۰
۱	۷	۸	۱۵-۲۰	۵۰۰-۵۵۰

آنالیز محصولات دامی شرکت خوراک دام و طیور دامپروران زنجان

جدول آنالیز کنسانتره دامی

نوع محصول	پروتئین	انرژی	NDF	RUP	Ca	P	حداکثر رطوبت
	درصد	مگا کالری	درصد	درصد	درصد	درصد	درصد
سوپر تولید	۱۹-۲۰	۱,۷۵-۱,۸۵	۱۶-۱۸	۲۳-۲۵	۰,۸-۰,۹	۰,۴۵-۰,۵۵	۱۰-۱۱
پر تولید	۱۷-۱۸	۱,۶۵-۱,۷۵	۲۰-۲۲	۲۱-۲۳	۰,۷-۰,۸	۰,۵-۰,۶	۱۰-۱۱
متوسط تولید	۱۴-۱۵	۱,۵۵-۱,۶	۲۵-۲۸	۲۶-۲۸	۰,۵-۰,۶	۰,۵۵-۰,۶۵	۱۰-۱۱
استارتر	۱۹-۲۰	۳-۳,۱	۱۲-۱۳	-	۰,۶-۰,۷	۰,۵-۰,۶	۱۰-۱۱
ویژه پرواربندی	۱۵-۱۶	۲,۷۵-۲,۸۵	۲۰-۲۲	۲۱-۲۳	۰,۶-۰,۷	۰,۵-۰,۶	۱۰-۱۱
پروراری	۱۲-۱۳	۲/۴-۲/۵	۳۶-۳۸	۲۴-۲۶	۰,۵-۰,۶	۰,۵-۰,۶	۱۰-۱۱
گوسفندی	۱۱-۱۲	۲/۳-۲/۴	۳۸-۴۰	-	۰,۴-۰,۶	۰,۳-۰,۴	۱۰-۱۱

مواد تشکیل دهنده:

ذرت، جو، کنجاله گلزا، کنجاله سویا، کنجاله تخم پنبه، سیوس گندم، پودر ماهی، ملاس چغندر، مکمل ویتامینه، مکمل مینرال، کربنات کلسیم، نمک، بتونیت

جدول دستور مصرف پیشنهادی کنسانتره دامی برای گاوهای صنعتی

نوع حیوان	کنسانتره (کیلوگرم)	یونجه (کیلوگرم)	سیلوی ذرت (کیلوگرم)	کاه گندم (کیلوگرم)
سوپر شیر	۱۳-۱۶	۵-۶/۵	۱۶-۲۴	.
پر شیر	۱۲-۱۴/۵	۴-۵/۵	۱۵-۲۲	.
متوسط شیر	۱۱-۱۳	۳-۴/۵	۱۱-۱۶	۱/۵-۱

جدول دستور مصرف پیشنهادی کنسانتره دامی برای گاوهای نیمه صنعتی و سنتی

نوع حیوان	کنسانتره (کیلوگرم)	یونجه (کیلوگرم)	کاه گندم (کیلوگرم)
سوپر شیر	۱۱-۱۲	۱۳-۱۴	.
پر شیر	۱۰-۱۱	۱۲-۱۳	.
متوسط شیر	۹-۱۰	۹-۱۰	۱/۵-۱

نکته ۱: مقادیر ارائه شده در جدول ثابت نبوده و می تواند بر اساس وزن، تولید شیر، اشتها، نوع و کیفیت علوفه مصرفی، شرایط محیطی و عوامل دیگر موثر بر مصرف ماده خشک تغییر یابد.

نکته ۲: مقادیر ذرت سیلو وابسته به درصد ماده خشک می باشد.

نکته ۳: گاوها را بر اساس تولید شیر گروه بندی نماید و حداقل در ۲ گروه این کار صورت گیرد.

نکته ۴: برای جلوگیری از ایجاد بیماری های متابولیک از استفاده بیش حد کنسانتره اجتناب کنید.

نکته ۵: بهترین برنامه خوراک دهی به صورت مخلوط تمام علوفه و کنسانتره است. اما اگر قادر به این کار نیستید کل مقدار خوراک را تقسیم بر ۴ نموده و در ۴ وعده به دام ها بدهید این کار سلامتی دام را حفظ می نماید.

نکته ۶: اگر مجبور هستید خوراک را بصورت جداگانه عرضه نمایید در ابتدا علوفه و پس از نیم ساعت کنسانتره را به دام بدهید.

نکته ۷: در یک وعده بیش از ۳ کیلو گرم کنسانتره ندهید.

نکته ۸: از دادن سیلوی کپک زده به دام خودداری نمایید زیرا سبب کاهش تولید شیر و کاهش چربی شیر و سقط جنین می شود.

نکته ۹: برای کسب اطلاعات مشاوره ای در خصوص مقادیر خوراک مصرفی، جلوگیری از بروز بیماری های متابولیک در حول و حوش زایش، بهبود عملکرد دام در تولید شیر و تولید مثل و مسائل پرورشی با کارشناسان شرکت تماس حاصل نمایید.

شرکت تولید خوراک دام و طیور دامپارواران زنجان

اولین و بزرگترین و مجهزترین
کارخانه تولید خوراک دام و طیور در استان زنجان

با بیش از یک دهه
فعالیت صادقانه در استان زنجان
دارای استاندارد تشویقی

دارای پروانه بهداشتی از اداره کل دامپزشکی استان زنجان

تحت نظارت کارشناسان معاونت بهبود تولیدات دامی جهاد کشاورزی استان زنجان

محصولات شرکت با توجه به اقلیم و نیازهای دامهای استان تولید می گردد

۶ نوع کنسانتره دامی

دامهای
کوچک گوسفندی

سوپر شیر

استارتر
گوساله شیرخوار

پر شیر

پرواری ویژه

متوسط شیر

محصولات تولیدی شرکت تحت نظارت کارشناسان تغذیه و دامپزشکان از مواد اولیه اصلی با کیفیت بالا تولید شده و تمامی مشاوره های تغذیه ای و پرورشی پس از عرضه محصول به صورت رایگان انجام می پذیرد.

این مجموعه با همکاری معاونت بهبود تولیدات دامی جهاد کشاورزی استان زنجان تهیه شده است.

عنوان: توصیه های عملی تغذیه و پرورشی دام

گردآوری: مهندس رضا حسنی - مهندس سعید مهدیخانلو

ناشر: شرکت تولید خوراک دام دامپروران زنجان

نوبت چاپ: چاپ سوم - اردیبهشت ۱۳۹۵

دامداران عزیز:

این کتاب در راستای بهبود وضعیت پرورش دام ها و هرچه بهتر شدن تولیدات گوشت و شیر تهیه شده است. امید است با مطالعه این مجموعه تا اندازه ای از بروز صدمات در این بخش جلوگیری شود.

در این مجموعه مسائل زیر مورد بررسی قرار گرفته اند.

۱- انواع خوراک ها یا کنسانتره های دام

۲- نکات پرورشی گاو و گوسفند

۳- توصیه های عملی تغذیه در گاو و گوسفند

دامپرووران زنجان

یا ابا صالح المهدی ادرکنی
شرکت تولید ذوراکه دام و طیور
دامپرووران زنجان

بزرگترین و مجهزترین کارخانه تولید خوراک دام و طیور در استان زنجان

آدرس کارخانه زنجان:

شهرک صنعتی شماره یک اشراق (علی آباد) روبروی یاوران ۳ نبش خیابان استاد منروی

تلفن: ۰۲۴۳۲۲۲۱۱۳۵ - ۰۲۴۳۲۲۲۱۱۳۴ - فکس: ۰۲۴۳۲۲۲۱۳۷۸

آدرس کارخانه قیدار:

جاده سلطانیه به قیدار، سه راهی سجاس، مجتمع دامپروران قیدار

تلفن: ۹ - ۰۲۴۳۴۳۳۸۵۵۷ - فکس: ۰۲۴۳۴۳۳۸۵۵۶